

Evanjelium o emauzských učeníkoch je obrazom Kristovej pomoci veriacim

Branislav Krasnovský

25. apríla 2023 ✝ Cirkev

Všetci poznáme príbeh emauzských učeníkov, o ktorých píše Evanjelista sv. Lukáš (Lk 24,13–53), tento príbeh má však veľmi zaujímavé rozmery, ktorým by som sa rád venoval v dnešnom článku.

Evanjelium o emauzských učeníkoch je prísľubom Božej pomoci veriacim

Evanjelium o emauzských učeníkoch hovorí aj o našej životnej púti, na ktorej nás sprevádza Náš Pán Ježiš Kristus. Ten je s nami aj v čase radosti a najmä v čase beznádeje, pretože Kristus nás nikdy nenechá opustených, rovnako ako nenechal opustených ani emauzských učeníkov.

Iniciatívu v tomto kontakte preberá na seba Kristus, ktorý sa nám prispôsobuje a chce, aby sme mu odhalili vlastné srdcia. Ježiša spoznáваме tým, že ho nasledujeme a dáva nám počas celého nášho života veľa príležitostí spoznať Ho cez Sväté písmo, v spoločenstve veriacich katolíkov, v modlitbe a najmä v Eucharistii. Jeho dobro odzrkadľuje aj nádhera stvoreného sveta.

Evanjelium o emauzských učeníkoch je obľúbeným textom mnohých teológov

Na začiatok si pripomeňme text spomenutého Evanjelia sv. Lukáša (Lk 24,13–53):

13 *V ten deň išli dvaja z nich do dediny zvanej Emauzy, ktorá bola od Jeruzalema vzdialená šesťdesiat stadií, 14 a zhovárali sa o všetkom, čo sa prihodilo. 15 Ako sa tak zhovárali a spoločne uvažovali, priblížil sa k nim sám Ježiš a išiel s nimi. 16 Ich oči boli zastreté, aby ho nepoznali. 17 I spýtal sa ich: „O čom sa to cestou zhovárate?“ Zastavili sa zronení 18 a jeden z nich menom Kleopas, mu povedal: „Ty si vari jediný cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“*

19 *On im povedal: „A čo?“ Oni mu vraveli: „No s Ježišom Nazaretským, ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom aj pred všetkým ľudom; 20 ako ho veľkňazi a naši poprední muži dali odsúdiť na smrť a ukrižovali. 21 A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Ale dnes je už tretí deň, ako sa to všetko stalo. 22 Niektoré ženy z našich nás aj naľakali. Pred svitaním boli pri hrobe, 23 a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili, že on žije. 24 Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak, ako vraveli ženy, ale jeho nevideli.“*

25 *On im povedal: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! 26 Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ 27 A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. 28 Tak sa priblížili k dedine, do ktorej šli, a on sa tváril, že ide ďalej. 29 Ale oni naň naliehali: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil!“ Vošiel teda a zostal s nimi. 30 A keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb a dobrorečil, lámал ho a podával im ho. 31 Vtom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale*

on im zmizol.

32 Tu si povedali: „Či nám nehorelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?“ 33 A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. Tam našli zhromaždených Jedenástich a iných s nimi 34 a tí im povedali: „Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi.“ 35 Aj oni porozprávali, čo sa im stalo cestou a ako ho spoznali pri lámaní chleba. 36 Kým o tom hovorili, on sám zastal uprostred nich a povedal im: „Pokoj vám.“ 37 Zmätení a naľakaní si mysleli, že vidia ducha.

38 On im povedal: „Čo sa ľakáte a prečo vám srdcia zachvacujú také myšlienky? 39 Pozrite na moje ruky a nohy, že som to ja! Dotknite sa ma a presvedčte sa! Ved' duch nemá mäso a kosti – a vidíte; že ja mám.“ 40 Ako to povedal, ukázal im ruky a nohy. 41 A keď tomu stále od veľkej radosti nemohli uveriť a len sa divili, povedal im: „Máte tu niečo na jedenie?“ 42 Oni mu podali kúsok pečenej ryby. 43 I vzal si a jedol pred nimi.

44 Potom im povedal: „Toto je to, čo som vám hovoril, kým som bol ešte s vami, že sa musí splniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, u Prorokov a v Žalmoch.“ 45 Vtedy im otvoril myseľ, aby porozumeli Písmu, 46 a povedal im: „Tak je napísané, že Mesiáš bude trpieť a tretieho dňa vstane z mŕtvych 47 a v jeho mene sa bude všetkým národom, počnúc od Jeruzalema, hlásať pokánie na odpustenie hriechov.

48 Vy ste toho svedkami. 49 Hľa, ja na vás zošlem, čo môj Otec prisľúbil. Preto zostaňte v meste, kým nebudete vystrojení mocou z výsosti!“ 50 Potom ich vyviedol von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. 51 Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba. 52 Oni sa mu klaňali a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema. 53 Stále boli v chráme a velebili Boha.

V celej uvedenej časti Evanjelia podľa sv. Lukáša o emauzských učeníkoch sú tri hlavné línie:

Učeníci v zlom duševnom rozpoložení odchádzajú z Jeruzalema;

Ježiš s nimi hovorí, zapaluje im srdcia a dáva sa pri lámaní chleba spoznať;

Emauzskí učeníci sa stretávajú s Apoštolmi a informujú ich o stretnutí s Kristom.

Evanjelium opisuje dvoch učeníkov na ceste do Emauz ako „zronených a so zastretými očami“. Emauzy ležali od centra Jeruzalema približne 12 km, väčšina katolíckych odborníkov sa zhoduje v tom, že Emauzy sú dnešnou dedinkou El Quebeibeh.

Sv. Lukáš, Evanjelista

zdroj: wikimedia commons

Katolícki teológovia poznajú ohrozenie zo strany smútku, pesimizmu, zúfalstva a depresie

Učeníci boli v depresii, zamračení a nešťastní, jedného z nich aj Evanjelista sv. Lukáš označil ako Kleopasa, ktorý však nebol Apoštolom, ale jedným zo 72 Kristových prvých učeníkov.

Sv. Augustín hovorí, že obaja učeníci boli v tak zlom psychickom rozpoložení z Ukrižovania Krista, že úplne zabudli na Kristovo učenie. Ako spomína Sv. Tomáš Akvinský: *„Smútok a depresia sú prejavom toho najhlbšieho zranenia duše.“* Príbeh emauzkých učeníkov nám tak priamo naznačuje, že ak sa nás zmocní depresia, pesimizmus, smútok a defetizmus a zostaneme v takomto hroznom stave dlhšiu dobu, môže to zlomiť aj tých najodhodlanejších katolíkov.

Katolícka spiritualita takéto negatívne pohnutia mysle dobre pozná a vie, že veriaci sú týmto stavom vážne ohrození. Dlhotrvejúca duchovná bolesť, strach, smútok, obavy, skleslosť či malomyseľnosť dokážu človeka skutočne duchovne zničiť a vyprázdniť.

Jednou z milostí Zmŕtvychvstania je schopnosť prijať vo viere skutočnosť, že Boh vníma našu bojajlivosť, nerozhodnosť, ustrašenosť, malomyseľnosť, skleslosť, depresiu a aj zbabelosť ako súčasť nedokonalosti ľudskej povahy, ktorá sa však môže meniť k lepšiemu. Samozrejme, len ak chceme a s Božou pomocou.

Sv. Ignác z Loyoly, ktorý prešiel pri svojom prerode z hrdého baskického šľachtica a vojaka na oddaného a verného Kristovho bojovníka sa stretol s vlastnou bojajlivosťou, depresiou, skleslosťou, malomyseľnosťou či nerozhodnosťou na vlastnej koži. Vždy však hovorieval a prízvukoval nielen svojim jezuitským spolubratom, ale aj všetkým veriacim katolíkom, že: *„Podobne ako vtáky, musíme aj my navštíviť a spoznať vyprahnutú púšť. To preto, aby sme sa presvedčili, že nikdy nemáme stavať naše hniezdo tam, kde nepatríme...“*

Kto sa nechá zlomiť vlastným žiaľom ukazuje, že jeho viera nestojí na pevných základoch. Milostivý Boh dopúšťa na ľudí trápenia a kríž. Na nikoho vo svojej spravodlivosti však nepoloží tak ťažký kríž, ktorý by dotýčný nedokázal uniesť. Bolesť, strach, smútok, obavy, skleslosť či malomyseľnosť sú tu preto, aby nás

spravili silnejšími a vernejšími Kristovi.

Náš Pán Ježiš Kristus nikoho neopúšťa a prichádza nám na pomoc, aj keď si to neuvedomujeme rovnako, ako si to spočiatku neuvedomovali ani emauzskí učeníci. Ježiš nám prichádza na pomoc bez ohľadu na skutočnosť, že si to nezaslúžime a že sme dokonca nepripravení prijať ho. Nič iné ako Božia prítomnosť nám však nepomôže v boji s našimi vnútornými problémami.

Obraz Altabella Meloneho *Emauzskí učeníci*

Práve takúto skutočnosť sa pokúsil na svojom obraze *Emauzskí učeníci* zobrazit taliansky renesančný maliar Altobello Melone:

Zdroj: wikimedia commons

Na obraze vidíme dvoch mužov, z ktorých držania tela a výrazu tváre vyžaruje sklúčenosť, smútok, zúfalstvo a depresia. Za nimi kráča nepoznaný Ježiš, odedý do odevu renesančného pútnika, ktorý oboch mužov oslovil, no tí s ním nechcú hovoriť. Altobello Melone sa na obraze pohráva so zaujímavou myšlienkou. Ježiš je odedý do klasického odevu pútnika, na klobúku má mušľu, čo je symbol púte do španielskeho Santiaga de Compostella.

Obraz pútnika je pre katolíkov obzvlášť dôležitý – my sme totiž pútnikmi na ceste do Nebeskej vlasti. Sme pútnikmi, ktorí hľadajú Boha. A na tejto ceste by sme nemali kráčať v depresii a zúfalstve, ale ako nás učí Evanjelium v časti o emauzských učeníkoch – s Kristom po boku. Kristus nás neustále volá k sebe a ak mu to umožníme, zapáli a otvorí aj naše srdcia:

30 A keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a podával im ho. 31 Vtom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. 32 Tu si povedali: „Či nám nehorelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?“ 33 A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. (Lk 24,30–33)

Melone na obraze zobrazil Krista samozrejme aj so stopami klinev na rukách. Je to symbol skutočnosti, že Kristus je zranený rovnako, ako sme zranení aj my. Renesančný odev Krista má však aj ďalší význam – kombinácia renesančnej postavy s dvoma postavami odedými v odevoch z biblickej doby je symbolom skutočnosti, že Kristus nie je len vecou minulosti, ale že celý tento biblický príbeh z Lukášovho Evanjelia je až veľmi súčasný. Ježiš prichádza ku každému z nás rovnako, ako prišiel za emauzskými učeníkmi, keď to

najviac potrebujeme. Túto skutočnosť symbolizuje dotyk Kristovej ruky na ramene staršieho z učeníkov.

Kristus sa približuje k obom emauzským učeníkom a tí ho spočiatku odmietajú, no nakoniec odpovedajú na jeho otázky: 17 *I spýtal sa ich: „O čom sa to cestou zhovárate?“ Zastavili sa zronení 18 a jeden z nich menom Kleopas, mu povedal: „Ty si vari jediný cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“ 19 On im povedal: „A čo?“ Oni mu vraveli: „No s Ježišom Nazaretským, ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom aj pred všetkým ľudom...”* (Lk 24,17–19)

Následne im Kristus interpretoval každú pasáž Svätého písma, ktorá sa na Neho odvolávala: 25 *On im povedal: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! 26 Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ 27 A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme svätom vzťahovalo.* (Lk 24,25–27)

Kristus sa vedome dotýka tých najbolestivejších udalostí v srdciach učeníkov a práve cez túto slabosť začína premieňať vyprahnuté a bojazlivé srdcia emauzských učeníkov na horiace srdcia.

Pápež sv. Lev Veľký o emauzských učeníkoch napísal: *„Keď obaja učenici jedli spolu s Kristom, otvorili sa im pri lámaní chleba oči a spoznali ho. Ich oči sa otvorili úplne iným spôsobom ako oči našich prarodičov Adama a Evy, keď si uvedomili, že sú nahí a že spáchali hriech. Na rozdiel od Adama a Evy sa neskrývajú, ale radostne sa ponáhľajú do Jeruzalema a nemôžu sa dočkať toho, ako oznámia Apoštolom, že na ceste sa stretli s Kristom.“*

Ak sa vrátíme k výroku sv. Ignáca z Loyoly – obaja emauzskí učenici *„opustili svoje hniezdo v púšti, do ktorého nikdy nepatrili. Za pomoci Ježiša a s pomocou vlastného uvažovania postupne učenici dospeli k poznaniu Božej pravdy.“*

Sv. Ignác z Loyoly

zdroj: wikimedia commons

Svätý Augustín chápal obraz lámania chleba, pri ktorom sa nechal Kristus emauzským učeníkom spoznať ako obraz Eucharistie. Svätý Augustín tvrdí, že to bolo *„kvôli nám, ktorí sme ho nemali vidieť v tele a predsa sme mali jesť Jeho Telo. Každý, kto je verný katolík a má vieru, si môže byť istý, že aj Kristus bude s ním navždy.“*

Okrem toho podľa sv. Augustína sa Kristus aj vzdialil svojej Cirkvi a vystúpil na Nebesia, aby rástla v katolíkoch viera. *„Keby si totiž nepoznal nič, okrem toho, čo vidíš, kde by bola viera? Keď však veríš aj tomu, čo nevidíš, budeš sa radovať až to budeš vidieť.“*

A čo dodať na úplný záver? Každý má nejaké citlivé a boľavé miesto vo svojom živote, Náš Pán Ježiš Kristus však chce byť spolu s nami a pomôcť nám toto boľavé miesto vyliečiť. Liekom je Najsvätejšia sviatosť, pretože v nej je prítomný Kristus sám.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/evanjelium-o-emauzskych-ucenikoch-je-obrazom-kristovej-pomoci-veriacim/>